

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Restitutio facta domino illam non advertenti, num. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

operarius, ratione thesauri casu in-
 venti Taceat ergo operarius, &
 gratias agens Deo custodiat, beatior
 sine teste. Hac ille, abstrahens à
 legibus positivis, de quibus postea
 loquitur, & de quibus paulo ante nos
 egimus, deque ipsidem videatur Franc.
 Castill. t. 2. dec. 240.
 m. *Caram. l. c. num. 288.*

§. IV.

Quantum?

Tantum debet restitui, quan-
 tum est ablatum; ablati au-
 tem nomine intelligi damnū,
 lucrum, fructus, &c. jam satis in supe-
 rioribus est explicatum.

§. V.

Quo modo?

Nisi sit alicui a obviandum
 scandalo, satis erit, si restitutio
 fiat, sive occultè, sive publicè;
 sive per te, sive per alium: non enim
 est deneganda restituenti suæ famæ
 conservatio. Porro aliquot mihi fue-
 runt propositæ difficultates, quæ ad
 huius circumstantiæ dilucidationem
 facere possunt, & sunt ejusmodi.

a *Dicastill. l. 2. de just. tr. 2. d. 11.*
dub. 10. n. 127. vide sup. §. 3.

*Restitutio facta Domino illam non ad-
 vertenti.*

2. Prima. An satisfaciam, si ita oc-
 cultè restituam, ut ne ipse quidem

læsus advertat? debeo v. g. tibi centum
 ex injusto, sed occulto latrocinio, &
 quia sum tuus per familiaris, timeoque,
 si secus quocumque alio modo resti-
 tuam, ne ego fur deprehendar; fingo,
 tempore tuarum nuptiarum, dono tibi
 gemmam donare, auro insertam ejus-
 dem valoris, ac furtum, re vera tamen
 tuum redditurus: liberaborne sic onere
 restitutionis, quo gravabar? ratio du-
 bitationis est, quia certo moraliter, vel
 saltem probabiliter, scio, te utpotè gra-
 tissimum virum, mihi alterum tan-
 tum in aliqua simili occasione redona-
 turum; non redonaturum, nisi ego an-
 tea donassem. Respondeo, cum hæc red-
 donatio sit ex mera liberalitate, ad
 quam ego amicum, nec induxi, nec ob-
 ligavi, non dicor, nisi indirecta causa
 illius, seu non sum absolutè illius cau-
 sa, sed solum occasio; quare cum peri-
 culo meæ famæ sit causa proportionata
 me excusans à cooperatione hujus no-
 vi detrimenti, quod ex occasione mei
 facti muneris patitur amicus, non pec-
 cabo, nec ad restitutionem consequen-
 ter obligabor: confirmatur, quia ad vi-
 tandam infamiam notabilem, licet dis-
 ferre restitutionem, immò & non resti-
 tuere, cum fama sit bonum superioris
 ordinis, ut alibi a diximus, cur ergo idè
 non procedat in casu hujus occultæ re-
 stitutionis, quæ magis favet creditori?
 ex quo vides, idem (si absit propor-
 tionata causa) fieri licitè non posse.

a *sup. cum de adulterio.*

An satisfaciam debito justitiæ, par
 donum gratuitum, immemor dicti de-
 biti, vide apud Trullench b affirman-
 tem, aliosque.

b *Trullench, in Dec. t. 2. lib. 7. c. 4. d. 5.*
Restitutio.

n. 10. contra Rodr. ab ipso cit. legatur omnino P. Baldell. sentiens cum Trull. apud Dian. p. 5. tr. 13. ref. 44.

Restitutio facta per intermediam personam.

3. Secunda. Rem, quam domino debebam, eidem misi per hominem, quem credebam fidelem, sed ipse muneris suo non satisfaciens, aufugit, obligaborne iterum restituere?

4. Respondeo: in aliquibus conveniunt hic doctores, *bb* discrepant in vno.

bb l. Nav. Less. Reb. Mol. alique moxitan. quibus adde Castrop. de iust. comm. d. 1. p. 17. §. 9.

Conveniunt primò, si debitum est ex re accepta, & res est in individuo aliena, v. g. vestis, equus, vas argenteum, hæc numero mensura tritici, quoties sine tua culpa gravi Theologica, ad dominum non affertur, ad nihil te obligari; ratio est, quia res domino perit: excipe, nisi adhuc in aliquo factus sis ditor; hoc enim adhuc à te deberi, non est controversum.

5. Conveniunt secundo, si debitum est ex contractu, quo aliquid à te alicui debetur, pari modo in individuo v. g. vestis commodata, equus locatus, hæc numero pecunia, per modum massæ deposita, probabile saltem esse, te non obligari, quoties sine tua culpa gravi theologica ad dominum non affertur; ratio est eadem, & quia ex contractu non obligatur quis, nisi ad diligentiam moralem, proportionatam illi rei, de qua agitur, in eodem contractu, ut supr. univèrsim dictum est; cum ergo

tu tradendo huic homini, quem bona fide fidelem credidisti, non peccaveris, saltem mortaliter, erit probabile, te ad iterum compensandum non vrgeri.

6. Conveniunt tertio; si debitum sit ex eodem contractu, ut si debeatur pretium rei emptæ, vel item si debeas ex re accepta, verum ita, ut debeas aliquid non in individuo alienum, sed debeas pecuniam solvere, vel æquivalens, te non liberari ab iterata restitutione; ratio est, quia, cum res quando perit, suo domino pereat, illa pecunia in manu mediatoris tibi perijt, qui eras Dominus; quare creditor adhuc erit satisfaciendus. Excipe, c nisi illam miseris per hominem designatum ab ipso creditore: tunc enim creditor in suo homine designato suam fecit pecuniam, adeoque ipsi perijt.

c. Doctores communiter apud Dicastill. l. 2. de rest. tr. 2. d. 3. dub. 4. n. 107.

7. Dissentiunt autem Doctores, si debitum sit ex delicto: furatus es equum, mittisque per hominem fidelem, v. g. per Confessarium, sive eundem equum, sive eius pretium (in hoc enim casu idem est, sive res debita sit in individuo, sive in specie) an si Confessarius ea non reddit Domino, sed præter tuam expectationem sibi usurpat, adhuc obligeris ad iterum restituendum? te liberat à restitutione prima *d* sententia, quia tu fecisti, quantum potuisti, & quia tunc creditor iudicatur consentire huic transmissiõni per hominem fidelem, perinde ac si ipsemet designasset, siquidem tu prudenter te gessisti. Te nequaquam secunda *e* sententia liberat; quia in te semper remanet ratio obli-